

III. ULUSLARARASI BOZOK SEMPOZYUMU

Bölgesel Kalkınma ve Sosyo-Kültürel Yapı

3rd INTERNATIONAL BOZOK SYMPOSIUM

Regional Development and Socio-Cultural Structure

BİLDİRİ KİTABI

03-05 Mayıs 2018

YOZGAT

<http://bozoksempozyumu3.bozok.edu.tr>

ISBN:978-605-2276-02-0

**III. ULUSLARARASI
BOZOK SEMPOZYUMU**

Bölgesel Kalkınma ve Sosyo-Kültürel Yapı

03-05 Mayıs 2018

Bozok Üniversitesi Erdoğan Akdağ Kampüsü
Yozgat

**3rd INTERNATIONAL
BOZOK SYMPOSIUM**

Regional Development and Socio-Cultural Structure

03-05 May 2018

Bozok University Erdoğan Akdağ Campus
Yozgat

Sempozyum Başkanı

Bozok Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Salih KARACABEY

Sempozyum Koordinatörü

Prof. Dr. Taha Niyazi KARACA

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Prof.Dr. Uğur Başaran

Doç.Dr. Tuğrul Yakupoğlu

Dr.Öğr.Üyesi Alper Mumyakmaz

Dr.Öğr.Üyesi GÜsamettin Erdoğan

Dr.Öğr.Üyesi İbrahim Doğan

Dr.Öğr.Üyesi Qiyas Shukurov

Dr.Öğr.Üyesi Ş. Mustafa Ersungur

Tercüme Kurulu

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Ertuğ Yavuz

Öğr.Gör. Güzide Şenalp

Öğr.Gör. Serhat Bolat

Ayşe Nesil Demir

Editör

Dr.Öğr.Üyesi Ebubekir Güngör

Sekretarya

Dr.Öğr.Üyesi Ebubekir Güngör

Bilim Uzm. Zeynep Yazıcı

Atanur Hökelekli

Ulaşım ve Konaklama Komitesi

Bilim Uzm. Zeynep Yazıcı

Atanur Hökelekli

Yönetim Yeri

Bozok Üniversitesi Rektörlüğü İletişim Protokol ve Enf. Müd.

Çapanoğlu Mah. Cemil Çiçek Cad.

No: 217 66900 YOZGAT

Tel: 0354 217 24 56 Fax: 0354 212 80 56 basin.yayin@bozok.edu.tr

Grafik Tasarım

Gamze Aydın

Neşe Karabacak

*Bildiriler yazar isimlerinin alfabetik sırasına göre sıralanmıştır.

*Bu bildiri kitabında yayımlanan içerik kullanımından doğabilecek sonuçlardan veya yanlışlardan yayınevi ve editörler sorumlu tutulamayacaklardır. İçeriklerde yer alan görüşler ve fikirler yayınevi ve editörlerin görüşlerini yansıtmaz. Makalelerin hukuki sorumluluğu yazarlara aittir.

BİLİM KURULU

Prof.Dr. Adem Üzümcü	<i>Kafkas Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Ahmet Cevat Acar	<i>Türkiye Bilimler Akademisi</i>
Prof.Dr. Ahmet Taşağıl	<i>Yeditepe Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Ahmet Uzun	<i>Akdeniz Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Alaattin Kızıltan	<i>Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Ali Gülümser	<i>Ondokuz Mayıs Üni., Emekli Öğretim Üyesi</i>
Prof.Dr. Alper Aslan	<i>Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Ayşe İrmiş	<i>Pamukkale Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Birol Dağ	<i>Selçuk Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Cevat Gerni	<i>Doğuş Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Cusup Pirimbayev	<i>Kırgızistan-Türkiye Manas Üni./ Kırgızistan</i>
Prof.Dr. Ekrem Yıldız	<i>Kırıkkale Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Emine Kılavuz	<i>Nuh Naci Yazgan Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Ertuğrul Deliktaş	<i>İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Fehim Bakırcı	<i>Atatürk Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Gonca Bayraktar Durgun	<i>Gazi Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Gülbadi Alan	<i>Erciyes Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Güven Delice	<i>Kırıkkale Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Hakkı Acun	<i>Gazi Üniversitesi, Emekli Öğretim Üyesi</i>
Prof.Dr. Halil Seyidoğlu	<i>Doğuş Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Haluk Selvi	<i>Sakarya Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Hayati Beşirli	<i>Gazi Üniversitesi</i>
Prof.Dr. İbrahim Ethem Atnur	<i>Atatürk Üniversitesi</i>
Prof.Dr. İhsan Bulut	<i>Akdeniz Üniversitesi</i>
Prof.Dr. İlyas Gökhan	<i>Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi</i>
Prof.Dr. İsmet Boz	<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Jamaluddin H. Husain	<i>Purdue University / ABD</i>
Prof.Dr. Kerem Karabulut	<i>Atatürk Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Kerim Şükürov	<i>Azerbaycan Turizm ve Menecment Üni. / Azerbaycan</i>
Prof.Dr. M. Ensar Yeşilyurt	<i>Pamukkale Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Mehmet İnbaşı	<i>Erciyes Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Metin Özkul	<i>Süleyman Demirel Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Mesut Erşan	<i>Eskişehir Osmangazi Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Metin Berber	<i>Karadeniz Teknik Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Murat Çetin	<i>Namık Kemal Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Murat Nişancı	<i>Erzincan Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Musa Şaşmaz	<i>Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Mustafa Çolak	<i>Gaziosmanpaşa Üniversitesi</i>

Prof.Dr. Neşe Kumral	<i>Ege Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Ömer Selçuk Emsen	<i>Atatürk Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Özer Ergenç	<i>Bilkent Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Ramazan Taşdurmaz	<i>Doğuş Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Recep Gündoğan	<i>Harran Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Recep Karacakaya	<i>İstanbul Medeniyet Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Recep Kök	<i>Dokuz Eylül Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Ron Boschma	<i>University of Stavanger / Norveç</i>
Prof.Dr. Sabahat Bayrak Kök	<i>Pamukkale Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Sadettin Yıldız	<i>Lefke Avrupa Üniversitesi / KKTC</i>
Prof.Dr. Sedef Akgüngör	<i>Dokuz Eylül Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Selahattin Sarı	<i>Beykent Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Serdar Sağlam	<i>Gazi Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Süleyman Çiğdem	<i>Bayburt Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Şenol Durgun	<i>İstanbul Gelişim Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Temuçin Faik Ertan	<i>Ankara Üniversitesi</i>
Pro. Dr. Tuncer Baykara	<i>Ege Üniversitesi, Emekli Öğretim Üyesi</i>
Prof.Dr. Yunus Koç	<i>Hacettepe Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Zafer Toprak	<i>Boğaziçi Üniversitesi</i>
Prof.Dr. Zeki Acar	<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi</i>
Doç.Dr. Abdullah Takım	<i>Atatürk Üniversitesi</i>
Doç.Dr. Bülent Şen	<i>Kırklareli Üniversitesi</i>
Doç.Dr. Celal Taşdoğan	<i>Gazi Üniversitesi</i>
Doç.Dr. Emine Evered	<i>Michigan State University / ABD</i>
Doç.Dr. Emine İkikat Tümer	<i>Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi</i>
Doç.Dr. Fetullah Akın	<i>Gazi Üniversitesi</i>
Doç Dr. Masoumeh Daei	<i>Tebriz Payame Noor Üniversitesi / İran</i>
Doç.Dr. Mesut Uyar	<i>University of New South Wales / Avustralya</i>
Doç.Dr. Naile Asker	<i>Azerbaycan Milli İlimler Akademisi / Azerbaycan</i>
Doç.Dr. Soner Taslak	<i>Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi</i>
Doç Dr. Şamil Öçal	<i>Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi</i>
Doç.Dr. Vasif Qafarov	<i>Azerbaycan Milli İlimler Akademisi / Azerbaycan</i>
Dr.Öğr.Üyesi Baki Çakır	<i>Kırklareli Üniversitesi</i>
Dr.Öğr.Üyesi Ş. Mustafa Ersungur	<i>Atatürk Üniversitesi</i>
Dr. Ali Shahinpour	<i>Islamic Azad University / İran</i>
Dr. Elşen Bağızade	<i>Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi / Azerbaycan</i>
Dr. Nuran Halise Belet	<i>Gazi Üniversitesi</i>
Dr. Samad Karrari	<i>Islamic Azad University / İran</i>

İÇİNDEKİLER

Abdullah Takım, Fehim Bakırcı, Ebubekir Karabacak: “Türkiye’de Bölgesel Gelir Dağılımında Yaşanan Gelişmeler: TR-72 Bölgesi (Kayseri, Sivas, Yozgat) Üzerine Bir İnceleme”	1
Adem Sevim: “Yozgat Merkezde Bulunan Tarihi Köprüler”	11
Adem Üzümcü, Murat Akça: “TRA2 Bölgesi Dış Ticaretinin 2010-2017 Dönemindeki Gelişimi, Dış Ticaret Özellikleri ve TRA2 Bölgesi Dış Ticaretinde Azerbaycan ve İran’ın Önemi”	28
Adem Üzümcü, Önder Balcı, Samet Topal: “TRA2 Bölgesinin Sosyo-Ekonomik Durumu ve TRA2 Bölgesi Kalkınmasında Yatırım Teşviklerinin Önemi”	44
Adil Koray Yıldız, Mehmet Metin Özgüven: “Hassas Hayvansal Üretim Uygulamaları ve Yozgat Hayvancılığında Uygulanabilirliği”	59
Adil Koray Yıldız, Mehmet Metin Özgüven: “Hassas Tarım ve Yozgat İlinde Uygulanabilirliği”	74
Ahmet Uçar, Mehmet Akif Boz, Umut Sami Yamak, Musa Sarıca: “İç Anadolu Bölge Kalkınmasında Sülün ve Keklik Yetiştiriciliği”	87
Akın Uyar: “Halk Hekimliği Uygulamaları Kapsamında Yozgat Ocaklarından Sosyo-Kültürel Yansımalar”	90
Asım Çoban, Turgut İleri, Mustafa Necati Çoban: “Sosyo-Ekonomik Kalkınmışlık Düzeylerine Göre TR72 Bölgesinde Yozgat’ın Yeri”	109
Aslı Kahraman Çınar: “Yozgat ve Çevresinde İlk Ticari Faaliyetler”	121
Aydın Sarı, Hakan Demir, Hamid Yeşilyayla: “Bölgesel Kalkınma ve E-Ticaret”	126
Aydın Sarı, Nuri Avşarlıgil, Hakan Demir: “İhracat Finansmanı ve Bölgesel Kalkınma”	133
Ayden Koç: “Yozgat’ta Kuşburnu Yetiştiriciliğinin Yeri ve Önemi”	145
Aysen Koç, Gülden Balcı, Hakan Keles, Servet Aras: “Yozgat’ta Selekte Edilen Kuşburnu Genotiplerinin Bazı Fiziksel Özellikleri”	151
Ayşe Eryaman: “1950 Genel Seçimleri Yozgat Milletvekilleri ve Meclisteki Faaliyetleri”	161
Ayşegül Kuş: “Bir İngiliz Askerin Gözünden Orta Anadolu’da (Yozgat) Bir Hanedan Ailesi: Çapanoğlu Süleyman Bey	184
Barış Ergen, Muhammed Özgür Oğuz: “Gıda İmalat Sanayi Kümelenmesinin Lokasyon ile Analiz Edilmesi: Boğazlıyan-Sorgun-Merkez (2006-2016)	194
Bedriye Asımgil: “Bölgesel Kalkınma Aracı Olarak Geleneksel Üretimin İzleri Ayvalık Zeytinyağı Fabrikalarının Fiziksel Çevreye ve Kültürel Kalkınmaya Katkısı”	203
Bedriye Asımgil: “Dayanıklı (“Şoka Dayanıklı”) Kentler İçin “Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi” – Yozgat Kentine Dair	212
Bekir Küçük, Hasan Ali Bayhan: “Yozgat Bölgesi Kornea Hastalarının Demografik Özellikleri”	220

Gülsüm Çalışır, Şadiye Kotanlı: “İletişim Bakış Açısından Yozgat Yöresi “Musa Türküsü” Üzerine Bir Değerlendirme”	646
Gülsüm Çalışır, Şadiye Kotanlı: “Yozgat Efsaneleri Üzerine Bir İnceleme”	653
Hacer Tüfekci, Orhan Ermetin, Mehmet Akif Boz, Bilge Keskindere, Ozan Taşkesen: “Tarımsal Hibe Programlarının Yozgat İli Hayvancılığının Gelişimine Etkisi”	661
Hacer Tüfekci, Mehmet Akif Boz, Orhan Ermetin, Ozan Taşkesen: “Yozgat İlinde Kırsal Göçün Önlenmesinde Hayvancılığın Önemi”	670
Hakan Keles, Servet Aras, Aysen Koç, Gülden Balcı, Murat Güney: “Yozgat Ceviz Yetiştiriciliği, Geleceği ve Ekonomik Önemi”	677
Hakan Keles, Sezai Ercişli: “Tarımda Yeni Bir Alan: Alıç Yetiştiriciliği ve Ekonomik Potansiyeli”	682
Halil İbrahim Sağbaş, Gülçe İlhan, Emine Orhan, Sezai Ercişli: “Molecular characterization of local quinces grown in Northeastern Turkey”	687
Haluk Selvi: “Tarihte İlk Bisikletli Seyyah Tomas Stevens’in Yozgat İzlenimleri(1985)”	695
Hamide Soysal Demirci, Cennet Yaman: “Yozgat Florasındaki <i>Paeonia mascula</i> subsp. <i>arietina</i> Türünün Doğal Boyama Potansiyeli”	706
Hamit Karasu: “1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Yıllarında Çapanoğulları”	715
Haşim Özüdoğru: “Tarımsal Kalkınmada Kooperatifler ve Sigorta”	723
Hayriye Şengün, İsmail Dursunoğlu: “Atasözlerinin Çevre Duyarlılığı Oluşturmadaki Önemi: Yozgat Atasözlerinde Çevre Duyarlılığı Öğretisi”	734
Hülya Doğan, Belgin Coşge Şenkal, Cüneyt Cesur, Tansu Uskutoğlu, Selen Alniak Sezer: “Yozgat İli Ekolojik Koşullarında Haşhaş Yetiştiriciliği”	741
İbrahim Doğan, Bayram Aydın, Emre Örün, Mahmut Şaban Afsal: “Türkiye’de Hayvancılığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Rolü: Gelişmekte Olan Bölgeler İçin Panel Veri Analizi”	746
İhsan Bulut, Berna Özoğul: “Sorgun Yöresinde Hidrografik Kökenli Yer Adları Analizinden Elde Edilebilecek Coğrafi Sonuçlar”	752
İhsan Bulut, Berna Özoğul, Serdar Ceylan: “Yozgat İli Örneğinde Turizm Takvimi Planlamasının Önemi”	761
İlkay Noyan Yalman: “KOSGEB Desteklerinin Girişimcilik Faaliyetleri ve Bölgesel Kalkınma Üzerindeki Etkileri”	770
İlknur Ayan, Hanife Mut, Ferat Uzun, Zeki Mut: “Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Değişimlerin Orta Anadolu Meralarındaki Etkileri”	777
İsmail Dursunoğlu, Hayriye Şengün: “Genel Seçim Sonuçları (1991-2015) Üzerinden Siyasal Kültür Karşılaştırması: Yozgat-Bayburt Örneği”	786
İsmet Boz: “Kırsal Kalkınmanın Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi”	794
İsmet Türkmen, İsa Yapar: “Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Çalışmaları Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi”	802
İsmigül Çetin: “I. Dünya Savaşı Döneminde Yozgat’ta Yaşanan Sosyo-Ekonomik Sıkıntılara Dair Bazı Tespitler”	813
Kerem Karabulut, Muhammet Daştan: “Yozgat İlinin Mali Yapısına İlişkin Bir Değerlendirme”	820

İletişim Bakış Açısından Yozgat Yöresi 'Musa Türküsü' Üzerine Bir Değerlendirme

Gülsüm ÇALIŞIR¹

Şadiye KOTANLI²

"Bir ülkenin türkülerini yapanlar, kanunlarını yapanlardan daha değerlidir." Thales.

Özet

İnsanların birbirini anlamasında kullanılan en etkili yollardan birisi iletişimdir. Bu yönüyle bakıldığında iletişimin, kişileri birbirine yakınlaştırdığından ve kişilerin aralarında bir bağ kurulmasına neden olduğundan söz etmek mümkündür. Birden çok kişi arasında kurulan iletişimin devamını sağlayan, iletişimin daha güçlü ve kalıcı olmasına yol açan birtakım etmenler bulunmaktadır. Geçmişle günümüz, günümüzle de gelecek arasında kültürel bir köprü kurulmasını sağlayan ve folklorik bir unsur olarak da değerlendirilen türkü bu etmenlerden birisidir.

İletişimin gerçekleşmesinde katkısı olan türkülerde ne tür mesajların verildiği, nelerin anlatıldığı ve türkülerin iletişime ve sözlü kültüre ne yönde katkı sağladığını araştırmak, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Söz konusu amaca ulaşabilmek için Yozgat ili, Sorgun ilçesi Dikir Boğazı'nın bir köyünde geçen olayın anlatıldığı Musa Türküsü'nün hikâyesi, iletişim yönüyle değerlendirme kapsamına alınmıştır. Adı geçen türkünün hikâyesi değerlendirildiğinde, türküde sözlü ve sözsüz iletişim öğelerinin varlığına rastlanmıştır. Bu iletişim türleri ile topluma birtakım mesajların verildiği ve böylelikle topluma dair kültürel değerlere ilişkin bilgilerin paylaşımına ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. İlgili türkünün hikâyesi ve sözleri derinlemesine incelendiğinde özetle, türkünün bir iletişim aracı olarak işlev görebildiği, aynı zamanda kültürel değerlerin aktarılmasında miras görevi gördüğü sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Folklorik Değer, Türkü, Sözlü/Sözsüz İletişim, Sözlü Kültür.

An Evaluation On 'Musa Folk Song' Of Yozgat Region From The Communication Perspective

"Those who make folk songs of an country, are more valuable than those who make their laws." Thales.

Abstract

One of the most effective ways which uses in understand each other of people is communication. When looking at this direction, it is possible to mention that communication cause people close to each other and a connection between them. There are a number of factors which providing the continuation of communication established among multiple people, leads to stronger and lasting of communication. Folk song that also considered as a folkloric element and providing build a cultural bridge between today and the future, past and present is one of these factors.

The purpose of this study, is to research what kinds of messages are given, what are explained and what contributed to communication and oral culture of folk songs, in folk song contributed to the realization of communication. To reach purpose mentioned, the story of "Musa folk song" described of event passing in a village of the Dikir strait of Sorgun district of Yozgat province, it has included to scope of evaluation with the side of communication. When evaluated the story of folk song mentioned, it was found being verbal and non-verbal communication elements in folk song. It has been reached to findings related to that given a number of messages to community with these communication types and that way, sharing of information about the cultural values that society has. When the story and lyrics of the folk song are thoroughly examined, summarize, it has been reached the end result the songs can function as a communication medium and at the same time perform a duty as an inheritance in the transfer of cultural values.

¹ Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Öğretim Üyesi, Gümüşhane, Türkiye, gulumcalisir@gumushane.edu.tr; gulumcalisir@yahoo.com

² Arş. Gör., Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon Sinema Bölümü Öğretim Elemanı, Gümüşhane, Türkiye, skotanli@hotmail.com

Keywords: Folkloric Value, Folk Song, Oral / Nonverbal Communication, Oral Culture

Giriş

İletişimin varlığı, insanlığın varlığı kadar eskidir. İnsan var olduğu günden bu yana etrafındakilerle gerek sözlü gerekse de sözsüz iletişim kurarak, duygu, düşünce ve isteklerini paylaşma çabasına girmiştir. Bu anlamda iletişimi, insanlık tarihi ile eş tutmak pek de abartılı bir durum olmasa gerek. İnsanın iletişim kurmadan yaşaması, sosyal varlık olmasının bir sonucu olarak pek de mümkün olmamaktadır.

İletişim denilen olgu, sadece insanların birbirleriyle konuşmaları sonucunda gerçekleşen bir durum değildir. İnsan, kendi kendisiyle de iletişim kurabilir, diğer canlılarla da. İletişim kurarken de pek çok şeyi araç olarak kullanabilir. Söz konusu araçlar; konuşma sırasında kurduğu cümleler, konuşmadan sergilediği beden hareketleri, okuduğu bir şiir ya da söylediği bir türkü de olabilir. Görüldüğü gibi, iletişim birçok araçla gerçekleşebilir.

Bu çalışmada folklorik bir değer taşıyan türkülerde verilen mesajlarla iletişim ortamının nasıl sağlanabileceğini göstermek amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için Yozgat ili, Sorgun ilçesi Dikir Boğazı'nın bir köyünde geçen olayın anlatıldığı Musa Türküsü'nün hikâyesi, iletişim yönüyle değerlendirme kapsamına alınmıştır. İlgili türkünün hikâyesi ve sözleri iletişim bakış açısıyla değerlendirildiğinde özetle, türkünün bir iletişim aracı olarak kullanılabilirliği, bunun yanı sıra kültürel mirasın aktarılmasına yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatüre Bakış

İletişim; bilgi, duygu, düşünce ve isteklerin paylaşılması, anlatılması, aktarılması, anlaşılması sürecidir. İletişim; kişi, kurum ve toplumu birleştiren; onların tutum ve davranışlarına yön veren; bilgi, deneyim ve birikimlerin aktarılmasına yardımcı olan; toplumsal ve kültürel değerleri yansıtmaya becerisine sahip olan bir yöntemdir (Gürüz, 2005: 2). Bu anlamda iletişimin bilgilendirici, yönlendirici, eğitici, birleştirici ve bütünleştirici olduğunu söylemek mümkündür.

Toplumsal açıdan bakıldığında ise iletişim, toplumun bireylerini etkileyen, toplumsal ve kültürel değerlerin öğrenilmesine ve sürdürülebilir olmasına yardımcı olan bir işleve sahiptir. Böylelikle iletişim gerek bireysel olarak kişilerin kendilerini tanımalarına, değerlendirmelerine ve geliştirmelerine olanak tanımakta gerekse de toplumsal olarak toplumu yönlendirme, ikna etme, güdüleme, eğitme, farklı topluluklara ulaşabilme konularında yol gösterici olmaktadır.

İletişim; birey ve toplum arasında ortak bir bağ kurulmasına yardımcı olmaktadır. Ortak bir paydada buluşan birey ve toplumun etkileşimi sonucunda da kültür denilen olgu ortaya çıkmaktadır. Kültür, bir toplumda iletişimin kullanılmasıyla birlikte sosyal etkileşimin zemini oluşturmaktadır. Bu yönüyle kültür; bir toplumu meydana getiren bireylerin kendi aralarında olan iletişim ve ilişkisinin yanı sıra, bireylerin kendileriyle toplum arasındaki iletişim ve ilişkiyi de düzenleyen unsurdur. Bu bağlamda kültür; öğrenilen bir davranış olup, toplumun ortak yaşama biçimini ifade etmektedir. Böylece kültür; kuşaktan kuşağa aktarılarak, toplumdan bireye kazandırılan bir yaşam biçimi haline dönüşmektedir. Kültür ayrıca birey tarafından üretilen maddi ve manevi öğelerden meydana geldiği için ortaklaşa paylaşılan davranış kalıpları ve alışkanlıklardan, düşüncelerden ve duygulardan oluşmuş bir bütünü işaret etmektedir. Özetle kültür; belli semboller kullanarak, anlam yaratma ve paylaşma sürecidir (Gökçe, 2001: 75-76).

Giddens (2000: 619), bir grubun ayırt edici değerlerinin, normlarının ve maddi varlıklarının kültür olarak tanımlanabileceğinden söz etmektedir. Toplumsal yaşamın bir ürünü olarak ortaya çıkan kültür, yeniden üretilmesinden dolayı süreklilik göstermektedir. Willams ise kültürü, yaşam biçiminin tümü olarak yorumlamakta ve değişen ölçüde ideolojik olduğunu vurgulamaktadır (Aktaran: Alemdar ve Erdoğan, 1994: 179).

Bir toplumun kültürünün en önemli özelliklerinden birisi de halk kültürü olarak da değerlendirilen folklorik değerleridir. Söz konusu değerler, sözlü iletişim yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılarak, günümüze kadar gelme başarısı göstermektedir. Folklorik değerler; bireylerin ve toplumların yaşayış biçimlerinin, inançlarının, birbirleriyle kurdukları iletişimin, eğlencelerinin, sevinçlerinin, üzüntülerinin, coğrafi yaşam

biçimlerinin vb. birçok konunun dışı vurumu sonucunda ortaya çıkmaktadır. Türkü folklorik bir değer olarak bilinmektedir. Karataş (2014: 145) türkünün kuşaklar arasında aktarıcı bir görevi olduğunu, *“Kuşaklar boyu müzikal ahengi ve kalıplaşmış yapılarıyla özünü muhafaza ederek aktarıla gelen türküler, ait oldukları kültürel zeminin muhtevasını içermektedirler. Söz konusu muhteva, sözlü tarih verileri, görelî estetik anlayışları, toplumsal değer yargıları, sosyal normlar, atasözleri ve deyimler, geçiş dönemleri, halk ekonomisi, gelenek-göreneklerin işleyişleri gibi halk bilimi çalışma kadrolarına dair bilgiyi kapsamaktadır.”* şeklinde açıklamıştır. Bu tanımda sözün ezgiyle birleşmesi sonucunda ortaya çıkan türkünün sadece kültüre özgü değerleri aktarmadığını, aynı zamanda toplumun yaşayış biçimi ile ilgili bilgileri de ilettiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda kısaca tanımları verilen iletişim, kültür, halk kültürü gibi kavramlardan yola çıkarak, folklorik değerler ile iletişim arasında bir bağlantı kurulabileceğinden, özellikle de kişilerarası iletişime katkılarında söz etmek mümkündür. Kişilerarası iletişim; insanın sosyal bir varlık olmasının sonucunda en az iki ve ya daha fazla kişi arasında gerçekleşen duygu, düşünce vb. paylaşım sürecidir. Orbe (2005: 27) bu süreci, bireylerin karşılıklı olarak anlam yaratarak bu anlamları paylaşmaları, aralarında bir etkileşim kurarak ilişkiye girmeleri ve bilgi aktarımı sağlamaları olarak yorumlamaktadır. Kişilerarası iletişim sürecinde; süreklilik, değişim ve devingenlik vardır ve bu süreçte iletişimi etkileyecek olan bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal özellikleri, kişiliği, inançları, değerleri, sahip olduğu kültürel kodlar, iletişimin gerçekleşmesine katkı sağlayan ya da iletişimi sekteye uğratan unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır (Çubukçu, 2006; Hartley, 2010; Gürüz ve Temel Eğinli, 2012).

Yöntem

Yozgat yöresinde kuşaklar boyunca aktararak günümüze kadar gelen Musa Türküsü, geçmişte yaşanan bir olayı hikâyeleştirmiştir. Bu yönüyle bu türkü, hikâyesi ile Yozgat'ın halk kültüründe geçmişte yaşanan olaydan yola çıkarak, o döneme özgü bilgiler vermenin yanı sıra, türkünün sözlü şekilde aktarılmasıyla da bir iletişim ortamı kurulmasına yardımcı olmaktadır. Bunun nasıl gerçekleştirildiği bir sonraki bölümde detaylı şekliyle anlatılmıştır.

İletişimin varlığından söz edebilmek için öğelerinin ve sürecin işleyişi hakkında kısaca bilgi vermek faydalı olacaktır. Buna göre iletişimin; kaynak, alıcı, mesaj/ileti ve kanal olmak üzere dört temel ögesi bulunmaktadır (Oskay, 2007). İletişim süreci, bu öğelerin etkileşimiyle gerçekleşmektedir. Kaynak; mesajı gönderen, alıcı da mesajı alandır. Mesaj ise, iletişim sürecinde kaynak ve alıcı arasında gidip gelen anlamlar, iletilen bilgi, duygu, düşüncedir. İletişim sürecinde tarafların mesajlarını karşılıklı olarak sözlü, sözsüz, yazılı vb. yollarla göndermesi; yani mesajın gönderildiği araç kanal olarak yorumlanmaktadır (Kaya, 2015: 7-8).

İletişimin dört temel ögesi arasındaki iletişim süreci de dört şekilde sağlanmaktadır: Kodlama, kod açma, yorumlama, geribildirim. Mesajın işaret olarak gönderilmesinde kullanılan semboller ve bunların kendi arasındaki ilişkilere kod denilmektedir. En bilinen kod sistemi dil iken, beden hareketleri de birer kod olarak nitelendirilmektedir. Mesaj içeriğinin kod sembollerine dönüştürülmesi de kodlama olarak bilinmektedir (Cüceloğlu, 2002). Kaynaktan gelen mesajların algılanıp değerlendirilmesine, anlaşılmasına ise kod açma denilmektedir. Kod açma işleminden sonra da yorumlama aşaması gelmektedir. Bu aşamada mesajı alan kişinin aldığı mesajdan yola çıkarak anlam üretmesi beklenmektedir. Geribildirim ise alıcın, kaynak tarafından kendisine gönderilen mesajların kod açımını ve yorumlamasını yaparak, yeniden bir içerik üreterek kaynağa göndermesi durumu söz konusudur (Kaya, 2015: 9).

Yukarıda anlatılan ifadelerden yola çıkarak iletişim sürecini şu şekilde özetlemek mümkündür: Aynı kültür içinde kendilerine özgü yaşam alanları olan iki kişinin (kaynak ve alıcı), bir mesajı belli işaret sistemleri ile kodlaması ve kodlanan bu mesajları kanal olarak ifade edilen bir araç ile karşıdaki kişiye gönderme sürecidir. Karşıdaki kişi de kendisine gönderilen mesajları alarak, zihninde kod açımını yapıp, çözümler ve yeni anlamlar yaratır. Bunun sonucunda alıcı kendisi yeni bir mesaj üreterek, karşısındakine gönderir. Bu mesaj karşıdaki kaynak kişisi için geribildirim anlamına gelmektedir ve bu sürecin sonucunda karşıdaki diğer kişi alıcı durumuna dönüşmüş olmaktadır. Böylelikle kaynak alıcı, alıcı da kaynak olabilmektedir. Bu süreç, karşılıklı şekilde sürekli değişebilmekte ve çift yönlü gerçekleşmektedir.

Bulgular ve Yorum

Her yörenin kendine özgü kültürel değerleri bulunmaktadır. Yozgat yöresinde de kültürel değerler arasında yer alan ve verdiği bilgilerle yöre hakkında genel bir fikre sahip olmamızı kolaylaştıran Musa Türküsü dikkat çekmektedir. Bu bölümde adı geçen bu türküden yola çıkarak, yöreye ve iletişime dair neler söylenebileceği üzerinde durulmuştur. Öncelikle türkünün hikâyesi aktarılmış, sonra da burada verilen bilgilerden yola çıkarak çözümleme yapılmıştır.

Musa Türküsü'nün Hikâyesi

Yozgat yöresinde dünden bugüne anlatılan Musa Türküsü ile ilgili anlatılan hikâye şu şekildedir (<http://www.yozgatkulturturizm.gov.tr>):

“Olay, Yozgat ili, Sorgun ilçesi Dikir Boğazı'nın bir köyünde geçer. Köyün çevresi bağlık bostanlık, toprakları verimli, hayvanları doğurgan, insanları cömerttir. Devlet toprakları verimli, insanları çalışkan olan böyle bir köye bir kooperatif yaptırıp başına da bir memur gönderir. Kooperatifin açılışı ile köye bir canlılık gelir. Köyün kadınları, kızları gömleği ütülü ve kolalı kravatlı birini ilk defa görür. Kâtipi çok beğenirler, kâtip, eli yüzü düzgün, yakışıklı birisidir. Üstelik de bekârdır. O dönemlerde devlet memurluğu itibarlıdır. Genç kızların hayali bir devlet memuru ile evlenmektir. Kâtip hanımı olmak da kolay değildir, aynı zamanda herkesin ulaşacağı bir makam da hiç değildir. Kâtip hanımı olmak için güzellik olacak, akıl olacak, hepsinden önemlisi de talih olacak. Kâtip hanımı olunca bağ bahçe işi olmayacak, elbise temiz olacak, üst baş tezek kokmayacak. Elleri nasır bağlamayacak. Evi on dört numara gaz lambası aydınlatacak. Herkes ona imrenecek, üstelik isminin yanına hanım sıfatı gelecek. Ayşe Hanım, Elif Hanım gibi. Kâtip Musa devlete sırtını dayamış, maaşı, parası pulu olan birisidir. Köyün gençleri de onu kıskanır. Musa'nın daireye geliş ve gidişleri bir merasimmiş. Köyün bütün kızları kapı aralarından onu seyreder, onu görebilmek için çeşme başında biraz daha fazla beklemiş. Köyün ağasının da Şefika adında güzel mi güzel, yeni yetişip gelen bir kızı varmış. Köylü ona Şavga dermiş. Şavga, ağa kızı olduğundan biraz da güzel olduğu için Musa'yı fazla önemsemez, onun da köyün öteki gençleri gibi olduğunu düşünürmüş.

Şavga, bir gün helkelerini alıp çeşmeye su doldurmaya gitmiş. Şavga, helkelerini doldurup gelirken aniden Musa ile karşı karşıya gelmiş ve bir an bakışları karşılaşmış. Biraz şaşırılmış, eli ayağı titremiş, yüreğine ılık ılık bir şeylerin aktığını hissetmiş. Utancından yüzü kızarmış. Onların birbirlerine âşık olduğuna kuşlar şahit olmuş.

Şavga ile karşılaşmasından sonra Musa'nın gözüne uyku girmemiş Nereye gitse, ne yapsa hep aklında Şavga varmış. Hep onu düşünür, hep onun hayali ile yatar kalkar olmuş. İçinden hep Şavga'nın evinin çevresinde dolaşmak geçiyormuş. Acılı günler birbirini kovalamış. Aşklarını açıklayacak yer ve zaman bulamamışlar. Bir gün ay ışığının olmadığı zamanda dam ardında buluşmuşlar. Aşklarının yüceliğinden söz etmişler birbirlerine. Birbirlerine söz verip yemin etmişler. Zamanla bu aşkı taşıyamaz olmuşlar. Kulaktan kulağa bu aşk duyulmaya başlamış. Musa, köyün ileri gelenlerini Şavga'ya dünür göndermiş. Belki de en uygun olanını yapmış. Ama Şavga'nın babası böyle düşünmüyormuş. Kızını kendisi gibi zengin birine vermek, gücüne güç katmak istiyormuş. Gelen dünürleri geri çevirmiş. Musa, bıkmadan usanmadan dünür göndermeye devam etmiş. Tüm araçlar Şavga'nın babasını yola getirememiş. Sonunda benim gurbete verecek kızım yok, diyerek kestirip atmış. Ağa, önceleri sevdiği Musa'dan nefret etmeye başlamış. Musa'nın sülâlesi ve arkası yokmuş. Gurbet ellerinde tek başına imiş. Ağa, Musa bana göre damat değil, diye düşünürmüş. Ağa, Musa'nın tayinini başka yere yaptırmak için uğraşmış. Çünkü kendi itibarının sarsıldığını sanıyormuş. Sonunda Musa'nın tayinini yaptırmış.

Şavga, Musa'nın köyden temelli gideceğini duyunca yıkılmış, dünyası kararmış. Şavga annesine, babasını razı ettirmek için yalvarmış. Hatta eğer bu iş olmazsa kendini öldüreceğini söylemiş. Evlerinin avlusuna oturup günlerce yalvarmış Tanrı'ya kavuşmaları için. Şavga'nın bu haline komşuları çok üzölmüş. Çünkü aşkın böylesine ilk defa şahit olmuşlar. Şavga'nın ağzından dökülen mısralar okuma yazma bilenler tarafından not edilmiş. Musa, arkasından söylenen türkülerini duymuş. Ama bu türküler, Dikir Boğazı'na sığmamış, nağme olup dillerden dökölmüş. Bu tarihten sonra her zaman Musa'nın türküsü çalınır söylenir olmuş. Tamamının kırk dörtlök olduğu söylenen bu türkünün bazı dörtlökleri örnek olarak aşağıda verilmiştir.

Bal	koydum	bal	tasına,
Havlunun			ortasına,
Şavga	kekil		kestirmiş,
Musa'nın sevdasına.			
Çift	güvercin	uçtu	mu?
Gün	avluya	düştü	mü?
Kurban	olduğum		Musa,
Gönlün benden geçti mi?			
Bahçenizde	gül	var	mı?
Gül	dibinde	yol	mı?
Musa'm		bize	gelirse,
Karyolada yer var mı?			
Bahçemizde gül de var,			
Gül	dibinde	yol	var,
Musa'm		bize	gelirse,
Karyolada yer de var.			
Albar'ın			mezerliği,
Top	biter		yüzeği,
Yozgat	valisinde		yok,
Musa'nın güzelliği."			

Yukarıda hikâyesi ve sözleri aktarılan türküden yola çıkarak, türkü ile yaşanan zamana ilişkin detaylı şekilde bilgi edinmenin mümkün olduğu görülmektedir. Buna göre türkünün ilk kez söylendiği Yozgat ili, Sorgun ilçesi Dikir Boğazı Köyü; çok verimli bir köyken, halkı da çok cömerttir. Bu anlamda türkünün hikâyesinden yola çıkarak, Yozgat yöresine ait olan coğrafi özelliklere ilişkin bir bilgi edinme ortamının yaratıldığı da görülmektedir. Türkülerde yaşanan coğrafyanın özelliklerinin verildiğini Uğur (2015: 240), "Müzik Coğrafyası: Türkülerdeki Coğrafya" adlı makalesinde türküler; toplumsal gerçekliği, tarihi, aşk hikâyelerini anlatmanın yanında, coğrafi özelliklerle ilgili bilgiler vererek mekânın anlaşılmasına katkı sağlar, diyerek türkülerin yaşanan yörenin fiziksel olarak tanıtımına yardımcı olduğundan söz etmektedir. Bu düşünceden hareketle iletişim için gerekli olan duygu, düşünce, bilgi vb. paylaşımının burada türkünün ya da hikâyesinin anlatımı ile yapıldığını söylemek mümkündür. Benzer şekilde adı geçen hikâyede o dönemde devlet memuru olmanın ne denli değerli olduğu, kızların ayrıcalıklı olmak için devlet memuru ile evlenmek istedikleri, çeşme başında toplanma geleneği olduğu bilgisi dikkat çekmektedir.

Musa'nın Türküsü adlı bu hikâyede, iletişimin sözlü ve sözsüz olan yönlerine ilişkin örnekler de varlık göstermektedir. Buna göre Şavga ile Musa'nın karşılaşmaları ve göz göze gelmeleri, Şavga'nın ellerinin titremesi, kalp atışlarının artması, yüzünün kızarması gibi durumlar, sözsüz iletişim denilen beden hareketlerini anımsatmaktadır. İfade edilen beden hareketleri; heyecan sonucu ortaya çıkmakta ve kişinin içinde bulunduğu ruh hali hakkında karşı tarafa bilgi vermektedir. Bir bilgi aktarımı olduğu için de iletişimin bir türü olan sözsüz iletişim şeklinde yorumlanmaktadır. Bu örnekte de gösterildiği gibi bu türkünün hikâyesi ile iletişimin sözsüz şekilde de yapılabileceği gösterilmektedir. Aynı şekilde türkünün hikâyesinde sözlü iletişim unsurlarına da rastlanmıştır. Buna göre Musa ve Şavga'nın birbirine aşklarının yüceliğinden söz etmeleri, birbirlerine söz verip yemin etmeleri, Şavga'nın annesine yalvarması, Ağa'nın gelen dünürçülere Musa'yı kendisine uygun bir damat olarak görmediğini söylemesi, karşılıklı konuşma şeklinde gerçekleşen bir iletişim ortamının varlığına dikkat çekmektedir. Bunlar kişilerarası iletişim modeli olan çift yönlü iletişimin; yani sözlü iletişimin kullanıldığı anlamına gelmektedir. Türkünün hikâyesinde verilen bu bilgiler, folklorik değer olan türkülerde de iletişim öğelerinin olabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

Şavga'nın ağzından dökülen mısraların okuma yazma bilenler tarafından not edilmesi ise yine iletişimin yazılı olan şekline dikkat çekmektedir. Görüleceği gibi bu hikâyede, iletişimin sözlü, sözsüz ve yazılı türü olmak üzere hepsini örneklendirecek olayların varlığı söz konusudur.

Türkünün sözlerine bakıldığında da her bir mısrada bir ileti olduğu anlaşılmaktadır. Kaynak konumundaki Şavga'dan alıcı konumundaki Musa'ya birtakım mesajların gönderildiği görülmektedir. Bu mesajlar, kelime sembolünün kullanılması sonucunda mısralara dönüştürülerek, Musa'ya iletilmektedir. Böylece bir iletişim ortamı için gerekli olan kaynak, alıcı ve mesaj unsurlarının kullanıldığı görülmektedir. Yalnız türkü sözleri derinlemesine incelendiğinde; kaynak konumundaki Şavga'nın duygularını, alıcı statüsünde olan Musa'ya tek yönlü şekilde ilettiği görülmektedir. Bu anlamda türkünün sözlerinde tek yönlü iletişimin varlığı ön plana çıkmaktadır. Oysa türkünün hikâyesinde çift yönlü bir iletişimden söz etmek mümkündür. Çünkü kaynak ve alıcı arasında karşılıklı şekilde gerçekleşen bir iletişim olduğunda iletişim sürecine geribildirim unsuru dahil olmakta ve kaynak, alıcı; alıcı da kaynak olabilmektedir. Kişilerarası iletişim olarak yorumlanan çift yönlü iletişim ortamı bu duruma izin vermektedir. Ancak tek yönlü iletişim sürecinde kaynak, duygu ve düşüncelerini birtakım semboller kullanarak alıcıya gönderir; ancak geribildirim unsuru olmadığı için alıcının, gönderilen iletilere ne tepki verdiği bilinmemektedir.

Sonuç

Anadolu halkı, bütün yaşamı boyunca yaşadıklarını çeşitli şekillerde anlatmış ve aktarmıştır. Türküler de bu aktarıma en yakın tanıklardan birisi olmuştur. Geçmişte yaşanmış olaylar türkülerle aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Türkülerde coğrafi yöreye özgü pek çok bilgiye ulaşılabildiği gibi, doğa, aşk, acı, sevinç kısacası; hayata dair de birçok veri elde edilmektedir (Mustan Dönmez ve Haşhaş, 2014: 1619). Türküler sözlü kültürün bir ürünüdür ve sözlü bellekle aktarılmaktadırlar. Sözlü kültürün ögesi olan ve sözlü bellekle aktarılan bu türkülerde hayata ve yaşanmışlıklara dair pek çok şeye erişmek mümkündür. Sözlü kültür, insanları bir arada tutmakta ve onların yaşadıkları yere uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktadır (Fidan, 2011).

Folklorik değerler arasında bulunan türkü; kişilerarası iletişimde birleştirici, bilgilendirici, öğretici, eğlendirici özelliğe sahiptir. Bu yönüyle türkü, iletişimin zeminini oluşturarak onu zenginleştirmektedir. Özellikle duygu ve düşüncelerin aktarılmasında türkünün kullanılması ile birlikte, sözel olarak dile getirilmekte güçlük çekilen ifadelerin daha rahat şekilde aktarılabildiği anlaşılmaktadır (Çalışır, 2015).

Sözlü kültürün unsurlarından birisi olan ve folklorik değer olarak nitelendirilen türkülerle iletişim bakışıyla yaklaşmayı amaçlayan bu çalışmada, Yozgat yöresine ait olan Musa Türküsü'nde yer alan iletişimin ne şekilde gerçekleştirildiği incelenmiştir. Derinlemesine gerçekleştirilen incelemeler sonucunda adı geçen türkünün sözlerinde ve hikâyesinde, iletişime dair bilgilere ulaşılmıştır. Bu anlamda halk kültürünün önemli temsilcilerinden birisi olan türkülerle dinleyicilere duygu, düşünce, tecrübe, deneyim gibi pek çok bilginin aktarıldığını söylemek mümkündür. Gerek türkü sözleri gerekse de hikâyesinde yer alan bilgilerden yola çıkarak, türkünün iletişim ortamı için gerekli olan zemini hazırladığını ifade etmek mümkündür. Böylece yüzlerce yıllık yaşanan olaylar sonucunda ortaya çıkan folklorik değerlerin, iletişimi zenginleştirdiğini ve iletişime süreklilik kattığını söylemek pek de yanlış bir ifade olmasa gerek.

Halkın birikimleri sonucunda oluşan ve halk kültürü olarak bilinen folklorik değerler arasında yer alan türküler özelinde incelenen Musa Türküsü'nün hikâyesi ve sözleri, yaşanan yöre hakkında detaylı bilgiler sunmanın ötesinde, iletişim ve kişilerarası iletişim öğelerine yer vererek, iletişimin her şekilde gerçekleşebileceğini göstermesi bakımında önemlidir. Bu bağlamda türkülerde yer alan ifadeler, aynı zamanda bir iletişim ortamına olanak tanıyarak, iletişimin sürekliliğine katkı sağlamaktadır, denilebilir. Sonuç olarak toplumun kültürel belleğinin en önemli unsurlarından birisi olarak değer gören türküler, gerek kendisine konu olan hikâyesi gerekse de ezgiye dönüşen sözleri ile bir iletişim ortamının oluşmasına imkân tanımaktadır. Böylesi bir olanak da iletişim denilen olgunun; yaşamın her alanında, özellikle de kültürün aktarılmasında önemli bir role sahip olan folklorik değerlerde vücut bulması anlamına gelmektedir. Bu tür folklorik değerler aynı zamanda da iletişimin tüm türlerinin kullanılmasıyla birlikte, iletişimin sözlü kültür ile buluşmasına ve nesiller boyunca aktarılmasına yardımcı olarak, adı geçen olgunun sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır.

Kaynakça

Alemdar, Korkmaz ve Erdoğan, İrfan. (1994). *Popüler Kültür ve İletişim*, Ankara: Ümit Yayıncılık.

Çalışır, Gülsüm. (2015). "Unutulmaya Yüz Tutan Folklorik Değerlerin Kişilerarası İletişime Katkısı: Gümüşhane Örneği / Contribution Of Folkloric Values Started To Be Forgotten To Interpersonal Communication: Gümüşhane Sample", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/14 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8869>, p. 109-134.

Cüceloğlu, Doğan. (2002). *Yeniden İnsan İnsana*, 27. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çubukçu, Hatice. (2006). "Kişilerarası İletişimde Devingenlik: Yeni Bir İletişim Modeline Doğru", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2006, Cilt 23, Sayı: 15, ss. 75-87.

Fidan, Süleyman. (2011). "Sözlü Kültür-Sözlü Tarih İlişkisi Bağlamında Niş Türküleri", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume: 6/4, Fall 2011, p. 139-148, ISSN: 1308-2140.

Giddens, Anthony. (2000). *Sosyoloji*, Yayıma Hazırlayanlar: Hüseyin Özel, Cemal Güzel, Ankara: Ayraç Yayınevi.

Gökçe, Orhan. (2001). *İletişim Bilimine Giriş*, 3. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi.

Gürüz, Demet. (2005). "Düşünce Yönetimi", *İletişime Yeni Yaklaşımlar*, Editörler: Demet Gürüz ve Ayşen Temel, Ankara: Nobel Yayıncılık, ss. 1-24.

Gürüz, Demet ve Temel Eğinli, Ayşen. (2012). *Kişilerarası İletişim*, 3. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Hartley, Peter. (2010). *Kişilerarası İletişim*, Ankara: İmge Kitabevi.

Karataş, Hicran. (2014). "Geleneğin Kuşaklara Aktarımı Bağlamında Bir Çatalzeytin Düğün Türküsü: Dünür Ağa", *Milli Folklor Dergisi*, Yıl: 26, Cilt: 13, Sayı: 101, ss. 138-148.

Kaya, Alim. (2015). "İletişime Giriş: Temel Kavramlar ve Süreçler", *Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim*, 7. Baskı, Editör: Alim Kaya, Ankara: Pegem Akademi.

Mustan Dönmez, Banu; Haşhaş, Sinan. (2014). "Konularına Göre Yapılmış Türkü Sınıflandırmalarının Geleneksel Türk Halk Müziği Nazariyatı Açısından Değerlendirilmesi", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume: 9/5, Spring 2014, p. 1619-1629, ISSN: 1308-2140.

Orbe, A.B. (2005). *Contemporary Issues in International Communication*, L.A.: Roxbury Pub.Com.

Oskay, Ünsal. (2007). *İletişimin ABC'si*, İstanbul: Der Yayınları.

Uğur, Abdullah. (2015). "Müzik Coğrafyası: Türkülerdeki Coğrafya", *Bilig Dergisi*, Yaz 2015, Sayı: 74, ss. 239-260.

<http://www.yozgatkulturturizm.gov.tr/TR,91986/musa-turkusunun-hikayesi.html>

Erişim Tarihi: 10

Şubat 2018.